

Es compleix el desè aniversari de la mort de Montserrat Roig i, per aquest motiu i merescudament, s'han produït una sèrie d'actes commemoratius en paral·lel a la reedició d'algunes de les seves obres.

Roig (Barcelona 1946) sempre s'havia mogut entre les seves dues passions: el periodisme i la narrativa. I, en paral·lel a això, a les seves reivindicacions vers la memòria històrica i al paper de la dona (com *Tiempo de mujer?*), essencialment. Per aquest motiu, algunes de les seves obres continuen sent valorades no tant per la seva qualitat com pel seu contingut marcadament ideològic o reivindicatiu, i és una llàstima.

Quant al seu compromís per la recuperació de la memòria democràtica és essencial referir-se a la seva obra monumental d'*Els catalans als camps nazis*, editada el 1977 i que ara Edicions 62 torna a reeditar, malgrat que entre aquella data i ara, els estudis que es realitzen al voltant del Fons Sobre la Deportació 1939-1945 (AMC) haurien pogut bastir-ne una edició revisada o si més no, haurien pogut elaborar un pròleg on s'emmarqués realment el seu paper com a iniciadora d'aquesta tasca que només els del FSD (AMC) han emprès fins al moment. Continuen els fantasmes del passat perquè mentre es continua recorrent a l'Amical de Mauthausen per parlar sobre un tema que no han encertat a posar en mans d'investigadors solvents, s'oblida la feina historiogràfica seriosa d'altres col·lectius, simplement per no ser de la corda. Recordem que Roig es va basar en les veus de l'òrbita comunista i del POUM, i alguna republicana, però que va oblidar tota la participació llibertària,

LLETRES

Montserrat Roig: una veu requisitòria

Empar Solivella

El Balanci

MONTSERRAT ROIG

El temps de les cireres

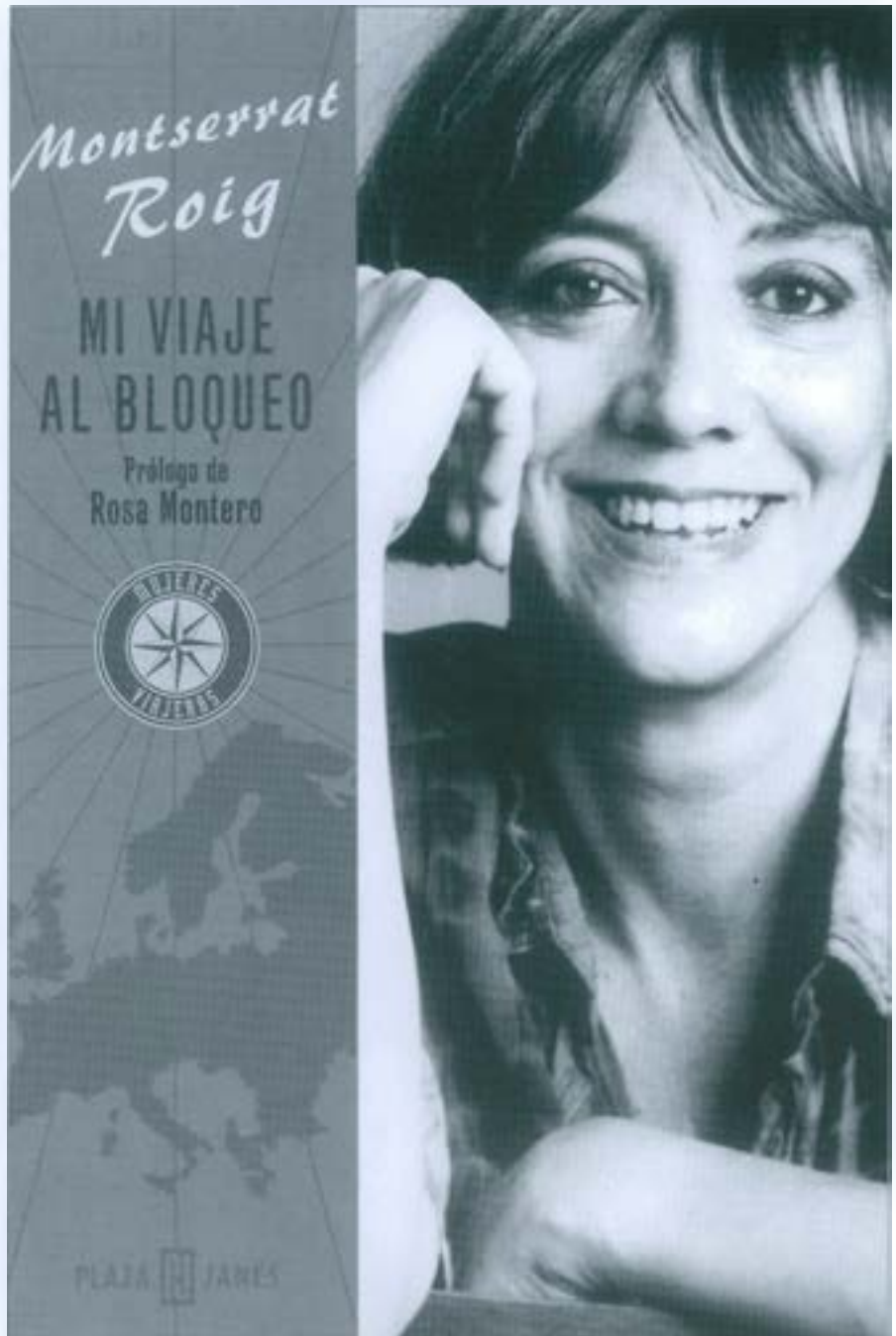
obviada o simplificada, o eliminada, com el cas ara descobert de Francesc Comellas, que ha estat assessor del ministeri de Cultura d'Àustria fins a la seva mort i que no surt ni en els llistats del llibre. Però, en definitiva, obra de referència indiscutible, malgrat la seva mitificació.

Al seu costat un nombre important d'obres que hauriem de situar dintre la literatura del jo, la literatura del testimoniatge, especialment amb obres com *L'agulla daurada* (1985), relat més o menys autobiogràfic centrat en la ciutat de Sant Petersburg

-Leningrad llavors- o el recentment reeditat *Mi viaje al bloqueo* (1982) obra que descriu el bloqueig de la ciutat també de Sant Petersburg durant la segona guerra mundial, aprofitant una llarga estada a aquella ciutat. Les dues obres es mouen, per tant, entre els llibres de viatges i la literatura del compromís, de les idees, que entronca amb l'especial vinculació que Roig estableix amb el poble rus, una vinculació plena de comprensió i estimació sincera. Tot i això, excuses a l'excés d'estimació pel sistema soviètic que justifica la mateixa Rosa Montero al pròleg, derivades per un hipotètic desconeixement (estem als anys vuitant!) resulten irrelevantes davant la força de la seva prosa, entre directa i lírica.

Aquests dos trets són els que podrien caracteritzar la resta de la seva obra: una obra narrativa que es fonamenta en la creació d'una nissaga barcelonina de l'Eixample, una nissaga petitburgesa que es mou entre l'evocació i l'anàlisi de la ruptura generacional. Sèrie que estaria composta per: *Molta roba i poc sabó... i tant neta que la volen* (1971), Premi Víctor Català 1970, amb una anàlisi de la realitat centrada en tres generacions de la burgesia, els seus servents o els estudiants revolucionaris. *Ramona, adéu* (1972), centrada en el món femení també mitjançant el recurs de les tres generacions. *El temps de les cireres* (1977, ara reeditada), centrat en el personatge de la Natàlia, personatge entre alienat i frustrat, que torna a Barcelona i pretén reconstruir el que ha succeït al si de la família que havia deixat enrere per l'exili forçat. *L'hora violeta* (1977, també reeditada ara), planteja una trama un xic confusa sobre les relacions d'un triangle format per Agnès, Natàlia i Jordi; l'esperit "feminista" sura més que en cap altra obra. I finalment *L'òpera quotidiana* (1982), que aprofita l'estela deixada per l'obra anterior per explicar, de fet, tres històries d'amor.

Aquí hi trobem tot el seu desplegament i anàlisi, dintre un espai i un temps ben concrets (Barcelona i el Franquisme), de la condició femenina,

sovint en la forma de les tres generacions d'àvia, filla i neta, i on temes com el matrimoni, la voluntat individual l'èxit, la recerca de felicitat, la crisi de valors, les diferents formes de repressió, o l'absència de pensament polític i ideològic, tenen sempre el seu contrapunt amb una anàlisi entre escèptica i sartriana de la realitat més quotidiana, la seva realitat que tan bé sabia dibuixar. I tot plegat amb una clara voluntat de representar, mitjançant aquesta elecció espacio-temporal, una realitat amb afany de totalitat, un model en la línia entre realista i balzaquiana, com afirma el mateix Enric Bou.

Potser caldria aprofundir millor en aquestes darreres obres, on Roig es mostra realment com la novel·lista que amb la seva habilitat sap incidir en les misèries i neguits del món, representat per aques: bocí de Barcelona que és l'Eixample i tots els seus personatges, per tal de destruir tòpics i mites més fonamentat en discursos i imatges que en realitats, realitats en forma d'obres, de novel·les especialment, que són el que realment crec que és més interessant de recuperar de Montserrat Roig.

